

Bruselj, 4. junij 2026
(OR. en)

10122/26

ECOFIN 731
UEM 209
SOC 319
EMPL 148
COMPET 678
ENV 621
EDUC 203
ENER 320
JAI 732
GENDER 59
JEUN 100
SAN 396
ECB
EIB

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj: za generalno sekretarko Evropske komisije:
direktorica Martine DEPREZ

Datum prejema: 3. junij 2026

Prejemnik: Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije

Št. dok. Kom.: COM(2026) 206 final

Zadeva: Priporočilo
PRIPOROČILO SVETA
o ekonomski, socialni, strukturni in proračunski politiki ter politiki
zaposlovanja Estonije

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2026) 206 final.

Priloga: COM(2026) 206 final

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 3.6.2026
COM(2026) 206 final

Priporočilo

PRIPOROČILO SVETA

**o ekonomski, socialni, strukturni in proračunski politiki ter politiki zaposlovanja
Estonije**

{SWD(2026) 206 final}

PRIPOROČILO SVETA

o ekonomski, socialni, strukturni in proračunski politiki ter politiki zaposlovanja Estonije

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 121(2) in člena 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) 2024/1263 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2024 o učinkovitem usklajevanju ekonomskih politik in večstranskem proračunskem nadzoru ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97¹ in zlasti člena 3(3) Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta,

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,

ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,

ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Uredba (EU) 2024/1263 določa cilje okvira ekonomskega upravljanja, s katerim se želi spodbujati zdrave in vzdržne javne finance, z reformami in naložbami pa trajnostno in vključujočo rast in odpornost, ter preprečiti čezmerne javnofinančne primanjkljaje. Uredba določa, da Svet in Komisija izvajata večstranski nadzor v okviru evropskega semestra v skladu s cilji in zahtevami iz Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU). Evropski semester vključuje zlasti oblikovanje specifičnih priporočil za državo in nadzor nad njihovim izvajanjem.
- (2) Komisija je 16. julija 2025 sprejela predlog uredbe o vzpostavitvi Evropskega sklada za ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo, kmetijstvo in podeželje, ribištvo in pomorstvo ter blaginjo in varnost za obdobje 2028–2034 ter spremembi Uredbe (EU) 2023/955 in Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509². Cilj predloga je povečati učinkovitost financiranja Unije z zmanjšanjem razdrobljenosti finančne strukture in

¹ Uredba (EU) 2024/1263 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2024 o učinkovitem usklajevanju ekonomskih politik in večstranskem proračunskem nadzoru ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 (UL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj>).

² Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi Evropskega sklada za ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo, kmetijstvo in podeželje, ribištvo in pomorstvo ter blaginjo in varnost za obdobje 2028–2034 ter spremembi Uredbe (EU) 2023/955 in Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 – COM(2025) 565 final. O predlagani uredbi trenutno potekajo pogajanja s sozakonodajalcema.

podpreti države članice pri usklajevanju njihove ekonomske politike v skladu s členom 175 PDEU.

- (3) Komisija je 25. novembra 2025 sprejela mnenje o osnutku proračunskega načrta Estonije za leto 2026. Na isti datum je Komisija na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 sprejela poročilo o mehanizmu opozarjanja za leto 2026, v katerem Estonije ni opredelila kot ene od držav članic, za katero bi bilo treba opraviti poglobljeni pregled. Sprejela je tudi priporočilo za priporočilo Sveta o ekonomski politiki euroobmočja³, priporočilo za priporočilo Sveta o človeškem kapitalu v Evropski uniji ter predlog skupnega poročila o zaposlovanju za leto 2026, v katerem je analizirano izvajanje smernic za zaposlovanje in načel evropskega stebra socialnih pravic. Svet je priporočilo o ekonomski politiki euroobmočja⁴ sprejel 21. aprila 2026, skupno poročilo o zaposlovanju in priporočilo o človeškem kapitalu pa 9. marca 2026.
- (4) Komisija je 29. januarja 2025 objavila kompas za konkurenčnost, tj. strateški okvir, katerega cilj je povečati svetovno konkurenčnost Unije v naslednjih petih letih. V njem so opredeljeni trije nujni elementi preobrazbe za trajnostno gospodarsko rast: inovacije, razogljičenje in konkurenčnost ter varnost. Evropski semester je usklajen s kompasom za konkurenčnost, pri čemer zagotavlja, da so ekonomske politike držav članic skladne s strateškimi cilji Komisije, ter ustvarja enoten pristop k ekonomskemu upravljanju, ki spodbuja trajnostno rast, inovacije in odpornost po vsej Uniji.
- (5) Evropski semester za usklajevanje ekonomskih politik se v letu 2026 nadalje razvija skupaj z zaključno fazo izvajanja mehanizma za okrevanje in odpornost⁵. Načrti za okrevanje in odpornost so bili skupaj s financiranjem kohezijske politike bistveni za uresničevanje prednostnih nalog politike v okviru evropskega semestra, saj so bili potrebni za učinkovito obravnavanje vseh ali pomembnega dela izzivov, opredeljenih v zadevnih specifičnih priporočilih za države, izdanih v nedavnem ciklu, programi, ki se financirajo iz evropske kohezijske politike, pa so morali upoštevati specifična priporočila za države. Ker se mehanizem za okrevanje in odpornost bliža koncu svoje življenjske dobe, je še vedno bistveno, da se ohranijo reforme in naložbe, ki se izvajajo z njegovo podporo, zlasti tiste, ki prispevajo k obravnavi izzivov, opredeljenih v specifičnih priporočilih za države.
- (6) Komisija je 3. junija 2026 objavila poročilo o državi za Estonijo za leto 2026. V njem je ocenila napredek Estonije pri izvajanju zadevnih specifičnih priporočil za državo ter izvajanje načrta za okrevanje in odpornost v Estoniji. Na podlagi te analize so bili v poročilu o državi opredeljeni najbolj pereči izzivi, s katerimi se sooča Estonija. V njem je bil ocenjen tudi napredek Estonije pri izvajanju evropskega stebra socialnih pravic, pa tudi pri doseganju krovnih ciljev Unije glede zaposlovanja, spretnosti in zmanjševanja revščine ter ciljev trajnostnega razvoja ZN.
- (7) Svet je 21. januarja 2025 na priporočilo Komisije sprejel priporočilo, v katerem je potrdil nacionalni srednjeročni fiskalno-strukturni načrt Estonije⁶. Načrt zajema obdobje 2025–2028 in predstavlja fiskalno prilagoditev skozi štiri leta. Svet je priporočil naslednje najvišje stopnje rasti očiščenih odhodkov: 7,1 % v letu 2025,

³ UL C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj>.

⁴ UL C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj>.

⁵ Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>).

⁶ Priporočilo Sveta z dne 21. januarja 2025 o potrditvi nacionalnega srednjeročnega fiskalno-strukturnega načrta Estonije (UL C, C/2025/652, 10.2.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/655/oj>).

5,1 % v letu 2026, 3,6 % v letu 2027 in 3,2 % v letu 2028, ki ustrezajo najvišjim kumulativnim stopnjam rasti, izračunanim glede na izhodiščno leto 2023, v višini 9,2 % v letu 2025, 14,8 % v letu 2026, 18,9 % v letu 2027 in 22,6 % v letu 2028.

- (8) Vojna agresija Rusije proti Ukrajini in njene posledice pomenijo eksistencialni izziv za Evropsko unijo. Komisija je države članice pozvala, naj zaprosijo za usklajeno aktivacijo nacionalne odstopne klavzule v okviru Pakta za stabilnost in rast, da bi podprla prizadevanja EU za hitro in znatno povečanje odhodkov za obrambo⁷, Evropski svet pa je ta predlog pozdravil 6. marca 2025. Na prošnjo Estonije z dne 8. julija 2025 je Svet na priporočilo Komisije sprejel priporočilo o dovoljenju Estoniji za odstopanje od priporočenih najvišjih stopenj rasti očiščenih odhodkov⁸. Obdobje aktivacije nacionalne odstopne klavzule (2025–2028) Estoniji omogoča, da ponovno da prednostni poudarek javnofinančnim odhodkom ali poveča javnofinančne prihodke, tako da trajno višji odhodki za obrambo srednjeročno ne bi ogrozili fiskalne vzdržnosti.
- (9) Estonija je 30. aprila 2026 predložila letno poročilo o napredku 2026⁹ v zvezi z upoštevanjem priporočenih najvišjih stopenj rasti očiščenih odhodkov ter v zvezi z izvajanjem reform in naložb v odziv na glavne izzive, opredeljene v specifičnih priporočilih za državo v okviru evropskega semestra. Letno poročilo o napredku odraža tudi polletno poročanje Estonije o napredku pri izvajanju načrta za okrevanje in odpornost v skladu s členom 27 Uredbe (EU) 2021/241.
- (10) Rast realnega BDP je v letu 2025 znašala 0,6 %, inflacija po HICP pa 4,8 %. Glede na pomladansko napoved Komisije 2026 naj bi realni BDP v letu 2026 zrasel za 1,6 %, v letu 2027 pa za 1,7 %, inflacija po HICP pa naj bi znašala 4,4 % v letu 2026 in 2,9 % v letu 2027.
- (11) Na podlagi podatkov, ki jih je zagotovil Eurostat¹⁰, se je primanjkljaj sektorja država Estonije povečal z 1,1 % BDP v letu 2024 na 2,0 % BDP v letu 2025. Povečanje primanjkljaja v letu 2025 je predvsem posledica močnejše dinamike odhodkov, zlasti javnih naložb v velike infrastrukturne projekte, kot je Rail Baltica. Na podlagi ukrepov politike, znanih na presečni datum napovedi, je v pomladanski napovedi Komisije 2026 v letu 2026 predviden primanjkljaj v višini 4,5 %, v letu 2027 pa primanjkljaj v višini 4,8 % BDP. Povečanje primanjkljaja v letu 2026 je predvsem posledica zmanjšanja prihodkov, zlasti zaradi reforme dohodnine (prehod na univerzalni sistem oprostitve davka), in povečanja odhodkov, predvsem zaradi dohodkov za obrambo, ki dosegajo 5 % BDP, in naložbenih projektov, kot je Rail Baltica. Povečanje primanjkljaja v letu 2027 je predvsem posledica šibkejše dinamike prihodkov.
- (12) Glede na ocene Komisije je bila fiskalna naravnost¹¹, ki vključuje odhodke, financirane tako na nacionalni ravni kot na ravni EU, v letu 2025 restriktivna in je

⁷ Sporočilo Komisije Upoštevanje večjih obrambnih izdatkov v okviru Pakta za stabilnost in rast (Bruselj, C(2025) 2000 final z dne 19. marca 2025).

⁸ Priporočilo Sveta z dne 8. julija 2025 o dovoljenju Estoniji za odstopanje od najvišjih stopenj rasti očiščenih odhodkov, kot jih je določil Svet v skladu z Uredbo (EU) 2024/1263 (aktivacija nacionalne odstopne klavzule) (UL C, C/2025/3970, 20.8.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3964/oj>).

⁹ Letna poročila o napredku za leto 2026 so na voljo na: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

¹⁰ Eurostat, Kazalniki eura z dne 22. aprila 2026.

¹¹ Fiskalna naravnost je opredeljena kot merilo spremembe osnovnega proračunskega položaja sektorja država na letni ravni. Cilj te naravnosti je oceniti gospodarsko spodbudo, ki izhaja iz fiskalnih politik, tako

znašala 0,5 % BDP. V letu 2026 naj bi bila ekspanzivna v višini 2,8 % BDP, v letu 2027 pa restriktivna v višini 0,3 % BDP.

- (13) Na podlagi podatkov, ki jih je zagotovil Eurostat¹², se je dolg sektorja država Estonije zmanjšal s 23,5 % BDP konec leta 2024 na 24,1 % BDP konec leta 2025. Povečanje deleža dolga v letu 2025 je predvsem posledica javnofinančnega primanjkljaja. Na podlagi ukrepov politike, znanih na presečni datum napovedi, pomladanska napoved Komisije 2026 predvideva, da se bo delež javnega dolga v BDP do konca leta 2026 povečal na 26,9 %, do konca leta 2027 pa na 30,5 %. Povečanja v letih 2026 in 2027 so predvsem posledica visokih in trajnih proračunskih primanjkljajev ter pozitivnih prilagoditev stanj in tokov v letu 2027.
- (14) Po podatkih Eurostata so skupni odhodki sektorja država za obrambo v Estoniji v letu 2025 znašali 4,2 % BDP, kar pomeni povečanje za 2,1 odstotne točke BDP v primerjavi z referenčnim letom 2021. Glede na pomladansko napoved Komisije 2026 naj bi v letu 2026 znašali 5,0 % BDP, kar pomeni povečanje za 3,0 odstotne točke BDP v primerjavi z letom 2021.
- (15) Unija se še naprej sooča s tveganji motenj v oskrbi z energijo in povečane nestanovitnosti cen, ki jih še zastrujejo geopolitične napetosti, ki vplivajo na svetovne trge nafte in plina. Izkušnje iz energetske krize v obdobju 2022–2023 so pokazale, da široki in neciljno usmerjeni ukrepi povzročajo velike fiskalne stroške ter so socialno in gospodarsko neučinkoviti. Estonija je od izbruha vojne na Bližnjem vzhodu februarja 2026 sprejela ukrepe fiskalne politike za ublažitev učinka visokih cen energije na gospodinjstva in podjetja¹³. Zvišanje stopnje trošarine za gorivo in električno energijo je namreč preložila z leta 2026 na leto 2027. Glede na pomladansko napoved Komisije 2026 naj bi v letu 2026 fiskalni stroški tega ukrepa znašali približno 0,1 % BDP.
- (16) Glede na izračune Komisije so očiščeni odhodki v Estoniji v letu 2025 zrasli za 2,0 %, v letih 2024 in 2025 pa kumulativno za 5,7 %. Rast očiščenih odhodkov v letu 2025 je pod priporočeno najvišjo stopnjo rasti. Ob upoštevanju let 2024 in 2025 skupaj naj bi bila kumulativna stopnja rasti očiščenih odhodkov tudi pod priporočeno najvišjo stopnjo rasti.
- (17) Glede na izračune Komisije naj bi očiščeni odhodki v Estoniji v letu 2026 zrasli za 12,0 %, v letih 2024, 2025 in 2026 pa kumulativno za 18,4 %. Rast očiščenih odhodkov naj bi bila v letu 2026 nad priporočeno najvišjo stopnjo rasti, kar na letni ravni pomeni odstopanje v višini 2,8 % BDP. Ob upoštevanju let 2024, 2025 in 2026 skupaj naj bi bila tudi kumulativna stopnja rasti očiščenih odhodkov nad priporočeno najvišjo stopnjo rasti, kar pomeni odstopanje v višini 1,5 % BDP v kumulativnem smislu. Vendar je predvideno odstopanje na podlagi trenutnih projekcij za odhodke za obrambo v mejah prožnosti nacionalne odstopne klavzule.

tistih, ki se financirajo na nacionalni ravni, kot tistih, ki se financirajo iz proračuna EU. Fiskalna naravnost se meri kot razlika med (i) srednjeročno potencialno rastjo in (ii) spremembo primarnih odhodkov brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov, vključno z odhodki, ki se financirajo z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost ter drugih skladov Unije.

¹² Eurostat, Kazalniki eura z dne 22. aprila 2026.

¹³ To odraža stanje na presečni datum pomladanske napovedi Komisije 2026 (4. maj 2026).

- (18) Komisija je 3. junija 2026 izdala poročilo v skladu s členom 126(3) PDEU¹⁴. V tem poročilu je bil ocenjen položaj Estonije v zvezi z merilom glede primanjkljaja, saj njen načrtovani primanjkljaj sektorja država v letu 2026 presega referenčno vrednost 3 % BDP. V poročilu je ugotovljeno, da se ob upoštevanju vseh pomembnih dejavnikov ocenjuje, da Estonija ne izpolnjuje merila glede primanjkljaja. Vendar je Komisija menila, da ni razloga za uvedbo postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem za Estonijo, saj je Svet za Estonijo aktiviral nacionalno odstopno klavzulo, glede na pomladansko napoved Komisije 2026 pa je napovedani primanjkljaj, ki presega referenčno vrednost, v letu 2026 mogoče v celoti pojasniti s povečanjem odhodkov za obrambo od leta 2021. Glede na navedeno in ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora, ustanovljenega v skladu s členom 126(4) PDEU, Komisija ni predlagala uvedbe postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem.
- (19) Zaradi povečanih varnostnih potreb se odhodki za obrambo v Estoniji povečujejo. Povečali so se z 2 % BDP v letu 2021 na 4,2 % v letu 2025 in naj bi od leta 2026 presegli 5 % BDP. Zato je pomembno, da Estonija najde stabilne vire prihodkov ali instrumente, ki zmanjšujejo odhodke, ki lahko podprejo financiranje ne le potreb po porabi za obrambo, temveč vse srednje- do dolgoročne strukturne potrebe po porabi, vključno z zdravstvenim varstvom in dolgotrajno oskrbo.
- (20) Davčni prihodki sektorja država ostajajo štiri odstotne točke pod povprečjem EU, in sicer 35,2 % BDP v letu 2024 v primerjavi z 39,4 % v EU. Od leta 2024 naprej je bilo uvedenih več ukrepov za povečanje prihodkov: stopnja DDV je bila dvakrat zvišana in je leta 2025 dosegla 24 %, stopnja dohodnine in stopnja davka od dohodkov pravnih oseb je bila zvišana na 22 %, trošarine za alkohol, tobak in energijo naj bi se letno povečevale do leta 2027/28, leta 2025 pa je bil uveden nov davek na motorna vozila. Čeprav te reforme pomagajo zmanjšati prihodkovno vrzel glede na povprečje EU, dodatno povečujejo odvisnost od davkov na delo in potrošnjo, ki so kot delež BDP že nad povprečjem EU. Prav tako bi lahko nesorazmerno obremenile skupine z nižjimi dohodki in povečale dohodkovno neenakost. Koristno bi bilo razširiti davčno osnovo z davki, ki manj škodujejo rasti, kot na primer z obdavčitvijo premoženja, ki se še vedno premalo uporablja. Prihodki od obdavčitve premoženja so v letu 2024 znašali le 0,3 % BDP, kar je precej pod povprečjem EU, ki znaša 1,8 %, kar odraža osredotočenost Estonije na obdavčitev zemljišč in ne na obdavčitev nepremičnin. Postopna uvedba davka na prazne stanovanjske nepremičnine bi razširila davčno osnovo in hkrati zmanjšala pomanjkanje stanovanj. Prizadevanja so bila usmerjena tudi v izboljšanje učinkovitosti porabe. Vendar so bili najnovejši pregledi porabe, med katerimi je bil zadnji leta 2025, precej ozko osredotočeni na področja javne porabe, kot so financiranje muzejev ali upravni postopki v socialnem sektorju. Poleg tega je povezava med pregledi porabe, povečanjem učinkovitosti in prerazporeditvijo virov še vedno omejena. Za njeno okrepitev bi bili potrebni pogostejši pregledi in zagotovitev, da se prihranki, ki izhajajo iz tega, jasno odražajo v proračunu in usmerjajo na prednostna področja.
- (21) Sistematično, smiselno in pravočasno vključevanje lokalnih in regionalnih organov, socialnih partnerjev, civilne družbe in drugih ustreznih deležnikov ostaja pomembno, da se zagotovi široko prevzemanje odgovornosti za uspešno izvajanje instrumentov Unije za financiranje, pa tudi v okviru evropskega semestra.

¹⁴ Poročilo Komisije, pripravljeno v skladu s členom 126(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije (COM(2026) 302 final z dne 3. junija 2026).

- (22) Pri izvajanju programov kohezijske politike, ki vključujejo podporo iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR), Sklada za pravični prehod (SPP), Evropskega socialnega sklada plus (ESS+) in Kohezijskega sklada, je Estonija nad povprečno hitrostjo na ravni EU, kar zadeva izbiro projektov in plačila. Pomembno je ohraniti sedanji zagon, hkrati pa čim bolj povečati učinek naložb na terenu. Estonija že sprejema ukrepe v okviru svojih programov kohezijske politike za povečanje konkurenčnosti in rasti. Kljub temu bo nekatera področja morda treba dodatno okrepiti, vključno s tistimi, ki so povezana z vztrajnimi teritorialnimi razlikami, gospodarsko diverzifikacijo in pravičnim prehodom. Čeprav je izvajanje na splošno dobro in učinkovito, ga ogrožata omejena razpoložljivost in uporaba regionalnih podatkov. Bistveno je zagotoviti, da se nove naložbe, ki jih je Estonija opredelila pri vmesnem pregledu skladov kohezijske politike, zlasti tiste, ki so povezane s petimi prednostnimi nalogami, opredeljenimi v uredbi o vmesnem pregledu¹⁵, izvedejo hitro in učinkovito.
- (23) Vztrajne regionalne razlike ovirajo konvergenco in rast v Estoniji. Gospodarska aktivnost, ključne javne storitve in usposobljena delovna sila so skoncentrirani v širšem območju regije glavnega mesta. Oddaljene in podeželske regije se soočajo s strukturnimi izzivi, povezanimi z redko poseljenimi območji, upadanjem prebivalstva, težavami s povezljivostjo in dostopom do osnovnih javnih storitev. Estonija se kot država na vzhodni zunanji meji EU sooča z dodatnimi izzivi, ki ovirajo njene možnosti za gospodarski in socialni razvoj, saj se obstoječi strukturni izzivi zaostrujejo. Ruska vojna agresija proti Ukrajini povečuje varnostne pritiske, ovira čezmejne gospodarske aktivnosti in zmanjšuje privlačnost naložb ter dodatno omejuje dostop do financiranja. Varnostna tveganja za ljudi in kritično infrastrukturo zahtevajo naložbe v civilno zaščito, pripravljenost in vojaško mobilnost, kar bi lahko zagotovilo priložnosti za regionalna gospodarstva, hkrati pa povečalo pritisk na financiranje javnih storitev. Podpora gospodarski diverzifikaciji in krepitvi odpornosti regije je zlasti pomembna v okrožju Ida-Viru, ki doživlja veliko industrijsko, gospodarsko in družbeno preobrazbo, saj se industrija naftnega skrilavca postopoma opušča.
- (24) Estonija se sooča z več izzivi, povezanimi z raziskavami in inovacijami, dostopom do financiranja, energetske učinkovitostjo stavb, energijo iz obnovljivih virov in energetske varnostjo, trajnostnim prometom, ponudbo delovne sile in spretnosti ter socialno zaščito.
- (25) Čeprav se splošna uspešnost Estonije na področju inovacij od leta 2017 stalno izboljšuje, poraba za poslovne raziskave in razvoj kot delež BDP ostaja pod povprečjem v EU. Hkrati se je podpora podjetjem na področju raziskav in razvoja izrazito povečala, pri čemer je neposredna pomoč iz javnih sredstev v letu 2023 dosegla 0,15 % BDP, kar je nad povprečjem v EU. To vključuje nove pobude, kot so nacionalni center za uporabne raziskave, program TemTA za uporabne raziskave in tehnološki razvoj, na uspešnosti temelječe spodbude za sodelovanje med znanostjo in podjetji, ter ukrepe za krepitev upravljanja intelektualne lastnine in prenosa tehnologije. Vendar se je obseg patentiranja zmanjšal, sodelovanje med raziskovalnimi institucijami in gospodarstvom pa je še vedno omejeno, kar kaže, da javne naložbe v raziskave in inovacije še niso dovolj izkoriščene. Razdrobljenost med podporo inovacijam in širšimi podpornimi pobudami za mala in srednja podjetja (MSP)

¹⁵ Uredba (EU) 2025/1914 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. septembra 2025 o spremembi uredb (EU) 2021/1058 in (EU) 2021/1056 glede posebnih ukrepov za obravnavanje strateških izzivov v okviru vmesnega pregleda.

zmanjšuje učinkovitost politike in slabi prenos raziskav v tržne rezultate. Odprava teh pomanjkljivosti, vključno z zagotavljanjem bolj integriranih okvirov podpore in trajnih naložb v uporabne raziskave in področja z velikim vplivom, kot je umetna inteligenca, bi pripomogla h krepitvi komercializacije inovacij.

- (26) Razpoložljivost finančnih sredstev je velika ovira za naložbe pri 19 % podjetij v Estoniji, delež podjetij z omejenim dostopom do financiranja pa je znatno višji od povprečja v EU. Estonska podjetja so močno odvisna od notranjega financiranja, kar odraža strukturne značilnosti, kot so davčni sistem, razširjenost MSP in skromna baza institucionalnih vlagateljev. Vztrajne vrzeli pri dostopu MSP do financiranja še naprej zavirajo inovacije, komercializacijo raziskav in uvajanje tehnologij, gospodarnih z viri. Čeprav sta integracija infrastrukture baltskega kapitalskega trga od leta 2017 ter podpora nacionalnih in nadnacionalnih institucij prispevali k razvoju kapitalskega trga, zasebnega kapitala in tveganega kapitala, še vedno obstajajo omejitve pri financiranju, ki jih je še poslabšala pokojninska reforma iz leta 2021, s katero so se zmanjšale velikost domačih kapitalskih trgov in naložbe institucionalnih vlagateljev. Čeprav so instrumenti, kot so sistem naložbenih računov, ciljno usmerjene jamstvene sheme in novi sporazumi o financiranju, zlasti z Evropskim investicijskim skladom, razširili dostop do financiranja, povpraševanje še naprej presega ponudbo, kot je razvidno iz hitrega prekomernega števila prijav na razpise za regionalno podporo. Izboljšanje dostopa do financiranja, zlasti za MSP zunaj večjih mestnih središč, tudi s ciljno usmerjenimi jamstvi ter bolj integriranim okvirom za podporo inovacijam in podjetjem, bi pripomoglo k mobilizaciji naložb, podprlo širitev poslovanja ter pospešilo uvajanje inovativnih in z viri gospodarnih tehnologij.
- (27) Stavbe so odgovorne za 46,1 % porabe energije v državi, pri čemer je izboljšanje končne porabe energije v stanovanjskem sektorju v Estoniji med letoma 2019 in 2024 zastalo. Nizka energetska učinkovitost stanovanjskega fonda povzroča, da se za stroške ogrevanja porabi velik delež razpoložljivih dohodkov, kar še posebej močno vpliva na ranljive skupine. Estonija se pri prenovah opira predvsem na sheme podpore, ki temeljijo na nepovratnih sredstvih, uporaba finančnih instrumentov pa je še vedno omejena. Povečanje razpoložljivosti finančnih instrumentov bi lahko pospešilo razogljičenje in povečalo cenovno dostopnost stanovanj z nižjimi stroški ogrevanja v prenovljenih stanovanjih. Določitev jasne poti k razogljičenemu in energetsکو učinkovitemu stavbnemu fondu bo prispevala tudi k obravnavanju potrebe po prilagajanju podnebnim spremembam in povečanju splošne odpornosti na krize.
- (28) Estonska mešanica energijskih virov se je preusmerila zlasti na obnovljive vire energije, in sicer s 35 % v letu 2023 na 40 % v letu 2024. Čeprav se je delež domačega naftnega skrilavca v mešanici energijskih virov znatno zmanjšal s 30 % leta 2023 na 25 % leta 2024, je še vedno glavni vir energije v Estoniji, kar ovira zeleni prehod. Čeprav so se dnevne cene v zadnjih letih znižale zaradi vse večje prisotnosti sončne energije v mešanici energijskih virov (67,9 % obnovljivih virov energije v neto proizvodnji električne energije leta 2025, kar je med najvišjimi v EU), je Estonija v obdobjih velikega povpraševanja še vedno izpostavljena hudim porastom cen. Čeprav je bilo estonsko elektroenergetsko omrežje februarja 2025 uspešno sinhronizirano z omrežjem EU, je treba druge projekte sinhronizacije, zlasti z Latvijo in Finsko, še dokončati, da bi podprli prehod in povečali energetsکو varnost. Čeprav je prvi obsežni baterijski sistem za shranjevanje energije v Estoniji začel delovati leta 2025, je izgradnja več takih sistemov bistvena za povečanje energetske prožnosti države. Nadaljevati je treba tudi prizadevanja za krepitev odpornosti kritične energetske infrastrukture, zlasti v zvezi s kibernetško varnostjo in nadzorom infrastrukture.

- (29) Na produktivnost virov v Estoniji negativno vpliva prevlada industrij z intenzivno rabo virov in znatna odvisnost od naftnega skrilavca (52,5 % bruto razpoložljive energije v Estoniji leta 2023). Leta 2024 je Estonija ustvarila le 1,15 EUR na kg uporabljenega materiala v primerjavi s povprečjem EU, ki znaša 2,99 EUR. Kar zadeva produktivnost virov, merjeno kot bruto domači proizvod (BDP) glede na domačo porabo materiala, je Estonija še vedno med najslabšimi v EU in kaže trend rahlega poslabšanja, saj je bila vrednost indeksa v letu 2023 127,7, v letu 2024 pa 124,7. Da bi se v Estoniji povečala produktivnost virov, se mora država preusmeriti od naftnega skrilavca, še naprej podpirati biotehnološke inovacije, da bi vire porabila za uporabe z višjo dodano vrednostjo, ter razvijati in uvajati tehnologije, gospodarne z viri, ter izboljšati krožnost, za kar so potrebne znatne naložbe.
- (30) Estonski prometni sektor je še vedno velik povzročitelj emisij toplogrednih plinov. Cestni promet je odgovoren za 48 % emisij Estonije, vključenih v porazdelitev prizadevanj, v letu 2024, ki so se od leta 2005 povečale za 27 %. Razlog za to je, da ima Estonija najstarejši vozni park v EU in nadpovprečno stopnjo lastništva avtomobilov v EU. Da bi se Estonija spoprijela s tem in izvedla svoj razvojni načrt za promet in mobilnost za obdobje 2021–2035, mora izvesti ukrepe za spodbujanje prehoda na uporabo trajnostnega javnega prevoza. V zvezi s tem sta bistvenega pomena podpora prehodu na celostne rešitve ter izboljšanje multimodalnih povezav in storitev za potnike, pa tudi nadaljnja elektrifikacija železnic in dokončanje projekta Rail Baltica. Estonska prometna infrastruktura je občutljiva na vpliv podnebnih sprememb, kar bi bilo treba upoštevati pri načrtovanju novih naložb v sektor.
- (31) Glede na ključno vlogo človeškega kapitala pri krepitvi konkurenčnosti in strateške avtonomije Unije je Svet leta 2026 priporočil, naj države članice sprejmejo ukrepe za nujno reševanje strukturnih izzivov, povezanih s človeškim kapitalom, na področju spretnosti in izobraževanja, ki ovirajo konkurenčnost. Specifična priporočila za Estonijo za leto 2026 lahko prispevajo k izvajanju priporočila Sveta o človeškem kapitalu v Uniji.
- (32) Estonija se še naprej sooča z izzivi pri krepitvi ponudbe spretnosti in izboljšanju prehodov na trg dela. Zgodnje opuščanje šolanja (nad 10 % leta 2025) še naprej negativno vpliva na doseženo raven izobrazbe, brezposelnost mladih (nad 20 % leta 2025) in velik delež mladih, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablajo (11,2 % leta 2025), pa kažeta na stalne težave pri prehodu iz šolanja v zaposlitev. Revščini zaposlenih je še posebej izpostavljena starostna skupina 18–24 let. Poklicno izobraževanje in usposabljanje ter visokošolsko izobraževanje imata pomembno vlogo pri izpopolnjevanju v rastočih sektorjih z velikim povpraševanjem po delovni sili. Vendar poklicno izobraževanje in usposabljanje na splošno še vedno ni dovolj privlačno, visokošolsko izobraževanje pa se sooča s pomanjkanjem diplomantov na ključnih področjih, kot so naravoslovje, tehnologija, inženirstvo in matematika. Velike razlike pri dostopu do izpopolnjevanja in preusposabljanja, ki so odvisne od starosti, socialno-ekonomskega ozadja in ravni izobrazbe, še naprej omejujejo nabor spretnosti, zlasti v regijah, ki prehajajo na dejavnosti z višjo dodano vrednostjo. Šole se soočajo z vse večjo raznolikostjo potreb učencev, vključno z vse večjim povpraševanjem po dodatni učni podpori, medtem ko znatno pomanjkanje učiteljev, zlasti pri predmetih s področja naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike ter estonščine kot drugega jezika, pomeni tveganje za kakovost izobraževanja in je še posebej resno na podeželskih območjih. Čeprav so digitalne spretnosti na splošno v skladu s povprečjem EU, Estonija še ni dosegla cilja EU v višini 80 % in številni delavci še vedno nimajo ustreznih spretnosti na področju IKT in programske opreme,

povpraševanje po kompetencah na področju umetne inteligence in digitalnih kompetencah pa naj bi se povečalo. Primanjkuje tudi spretnosti, pomembnih za zeleni prehod, saj je še prezgodaj, da bi videli učinek nedavnih ukrepov, vključno s tistimi, ki se podpirajo v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost. Krepitev prehoda iz izobraževanja v zaposlitev, razširitev ciljno usmerjenih pobud za izpopolnjevanje in preusposabljanje (da bi dosegle tudi nizko usposobljene in starejše odrasle) ter podpiranje zgodnjega vključevanja mladih na trg dela bi pomagali izboljšati rezultate na področju zaposlovanja. Pokritost s kolektivnimi pogajanjmi in gostota sindikatov sta med najnižjimi v EU, tristranski socialni dialog pa se je v zadnjih letih oslabil. Krepitev socialnega dialoga in kolektivnih pogajanj, tudi s tristranskim sodelovanjem, bi lahko prispevala k reševanju teh izzivov.

- (33) Nizki odhodki za socialno zaščito in vrzeli v pokritosti s socialno zaščito prispevajo k visokemu tveganju revščine za ranljive skupine. Minimalna dohodkovna podpora ostaja razmeroma nizka, skupni odhodki za socialne prejemke in nadomestila pa ostajajo pod povprečjem EU (17,8 % BDP v letu 2024 v primerjavi s povprečjem EU, ki znaša 27,3 %), kar omejuje učinek socialnih transferjev na zmanjšanje revščine. Invalidi, vključno s tistimi, ki so zaposleni, se soočajo z bistveno večjim tveganjem revščine kot splošno prebivalstvo (pri delovno sposobnem invalidnem prebivalstvu to znaša 32,5 %, pri neinvalidnem prebivalstvu pa 15 %), kar je delno odraz razmeroma nizkih invalidnin. Tudi enočlanska gospodinjstva so še posebej izpostavljena revščini in pritiskom stanovanjskih stroškov. Omejen fond socialnih stanovanj in izzivi v zvezi s cenovno dostopnostjo stanovanj dodatno povečujejo tveganja revščine, zlasti med ranljivimi skupinami. Čeprav je načrtovana stanovanjska politika Estonije za obdobje 2025–2035 pozitiven korak, bi bilo treba njeno izvajanje spremljati, da se oceni njen učinek na cenovno dostopnost stanovanj. Cilj reform sistema minimalnega dohodka je izboljšati ustreznost in učinkovitost minimalnih socialnih prejemkov, ker pa so te reforme še vedno v zgodnji fazi, njihov učinek še ni viden. Kljub nedavnim reformam je ustreznost pokojnin v Estoniji še vedno izziv, pri čemer tveganje revščine med starejšimi ostaja med najvišjimi v EU. Tveganja so zlasti velika pri ženskah in starejših, ki živijo sami, pri čemer je pri slednjih tveganje revščine ali socialne izključenosti najvišje v EU. To je povezano z daljšo pričakovano življenjsko dobo, vzorci sestave gospodinjstev in omejeno pokritostjo, kar zadeva vdovske pokojnine, zaradi česar številne starejše ženske živijo same z razmeroma nizkimi dohodki. Tveganje revščine bi se lahko zmanjšalo, če bi se povečala ustreznost prejemkov in razširil dostop do socialne zaščite ter izboljšala udeležba v dodatnih pokojninskih stebrih.
- (34) Estonija se še naprej sooča z izzivi v zvezi z dostopom do zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe ter njuno cenovno dostopnostjo, zlasti v regijah zunaj glavnih mestnih središč in med ranljivimi skupinami. Čeprav je Estonija izvedla reforme in naložbe za odpravo pomanjkanja delovne sile v zdravstvu, okrepitev primarnega zdravstvenega varstva in mreže bolnišnic ter spodbujanje povezovanja zdravstvenega varstva in socialnih storitev, dostop do zdravstva še vedno predstavlja izziv. Javnofinančni odhodki za zdravstveno varstvo in dolgotrajno oskrbo so precej pod povprečjem EU, kar prispeva k znatnim neizpoljenim potrebam, visokim samoplačniškimi stroškom in omejeni razpoložljivosti storitev dolgotrajne oskrbe, zlasti oskrbe na domu, kar povzroča nadaljnjo odvisnost od neformalne oskrbe, vse to pa nesorazmerno vpliva na skupine z nižjimi dohodki in povečuje tveganje revščine med tistimi, ki potrebujejo oskrbo. Kljub smernicam glede kakovosti se dostop do socialnih storitev med občinami zelo razlikuje, vse daljše čakalne dobe pa dodatno omejujejo dostop. V Estoniji še vedno obstajajo velike neenakosti glede pričakovane

življenjske dobe in pričakovanih let zdravega življenja, ki so tesno povezane s socialno-ekonomskim statusom, izobrazbo, dohodkom in krajem prebivališča. Sedanji model socialnega zdravstvenega zavarovanja dolgoročno ni finančno vzdržen, saj naj bi odhodki zaradi staranja prebivalstva, naraščajočega povpraševanja in sprememb na trgu dela rasli hitreje kot prihodki. Še naprej je ključnega pomena, da se nadalje izvajajo reforme za boljše povezovanje zdravstvenih in socialnih storitev, daje prednost preventivi in zagotavljanju trajnostnega financiranja, odpravlja pomanjkanje delovne sile ter zmanjšujejo razlike pri dostopu in cenovni dostopnosti.

- (35) Zaradi tesne medsebojne povezanosti gospodarstev držav članic euroobmočja in njihovega skupnega prispevka k delovanju ekonomske in monetarne unije je Svet leta 2026 priporočil, naj države članice euroobmočja sprejmejo ukrepe, tudi v okviru svojih načrtov za okrevanje in odpornost, da bi izvedle priporočilo o ekonomski politiki euroobmočja za leto 2026. Kar zadeva Estonijo, priporočilo (1) prispeva k izvajanju prvega, drugega in tretjega priporočila o euroobmočju, priporočilo (2) prispeva k izvajanju četrtega priporočila o euroobmočju, priporočili (3) in (4) prispevata k izvajanju sedmega priporočila o euroobmočju in priporočilo (5) prispeva k izvajanju petega priporočila o euroobmočju –

PRIPOROČA, da Estonija v letih 2026 in 2027 ukrepa tako, da:

1. še naprej upošteva najvišje stopnje rasti očiščenih odhodkov, ki jih je Svet priporočil 21. januarja 2025, hkrati pa uporabi prožnost na podlagi nacionalne odstopne klavzule za višje odhodke za obrambo; okrepi pripravljenost za obrambo, hkrati pa zagotovi učinkovitost porabe in postopno prilagodi proračun, da se ohranijo strukturno višji odhodki za obrambo; zagotovi, da so vsi ukrepi, sprejeti za ublažitev učinka zvišanja cen energije, začasni, namenjeni zaščitni ranljivih gospodinjstev ali upoštevanju potreb energetske intenzivnih podjetij, ohrani spodbude za prihranke energije, hkrati pa zagotovi, da so njihovi fiskalni stroški združljivi z zavezami v okviru fiskalnega okvira EU; zagotovi vzdržno financiranje potreb po porabi, vključno z obrambo, in sicer tako, da razširi davčno osnovo, uporabi davke, ki manj škodujejo rasti, vključno z obdavčitvijo premoženja, in usmeri porabo na prednostna področja na podlagi pregledov javne porabe;
2. zagotovi kontinuiteto reform in naložb, ki se izvajajo v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost; ohrani zagon pri izvajanju v okviru programov kohezijske politike, po potrebi na podlagi prerazporeditve na strateške prednostne naloge in prožnosti pri vmesnem pregledu okvira kohezijske politike; obravnava edinstvene socialno-ekonomske in varnostne izzive ter izzive na področju civilne pripravljenosti, ki vplivajo na regije na zunanji vzhodni meji EU;
3. bolje izkorišča javne naložbe v raziskave in inovacije in odpravi ovire za komercializacijo raziskav in inovacij; izboljša dostop do financiranja, tudi za širitve poslovanja, zlasti za mala in srednja podjetja ter podjetja zunaj glavnih mestnih območij, vključno s povezovanjem okvirov za inovacije in podporo podjetjem;
4. nadalje vlaga v energetske učinkovite prenovne, tudi s pomočjo finančnih instrumentov, da bi se zmanjšalo povpraševanje po energiji in prispevalo k večji cenovni dostopnosti stanovanj; zmanjša splošno odvisnost od fosilnih goriv in delež naftnega skrilavca v mešanici virov energije z naložbami v energijo iz obnovljivih virov in spodbujanjem shranjevanja energije; poveča energetske varnost in odpornost proti hibridnim grožnjam, na primer z zagotavljanjem zadostne zmogljivosti elektroenergetske medsebojne povezanosti in krepitvijo odpornosti omrežne infrastrukture; poveča uporabo trajnostnega prometa, ki manj onesnažuje okolje, s

pospešitvijo dokončanja Rail Baltica in olajšanjem povezovanja sistemov javnega prevoza; poveča produktivnost virov s podpiranjem uvajanja tehnologij, gospodarnih z viri;

5. izboljša spretnosti z razširitvijo priložnosti za nizko usposobljene in starejše odrasle ter krepitvijo izobraževanja na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike na vseh ravneh; zmanjša zgodnje opuščanje šolanja z odpravljanjem pomanjkanja učiteljev in podpiranjem učencev s posebnimi potrebami; izboljša zaposlovanje mladih z učinkovitejšimi aktivnimi politikami trga dela, pri čemer naj posebno pozornost nameni regionalnim razlikam; okrepi socialno zaščito za zmanjšanje tveganja revščine med ranljivimi skupinami s povečanjem ustreznosti in učinkovitosti sistema socialnih prejemkov in nadomestil; z zagotovitvijo financiranja izboljša dostopnost in cenovno sprejemljivost zdravstvenega varstva in dolgotrajne oskrbe, tudi za odpravo regionalnih razlik.

V Bruslju,

*Za Svet
predsednik/predsednica*